

загальної середньої освіти / за ред. О. М. Ніколенко. — Київ, 2023. — 84 с. — С. 73–78. Джерело: <https://cutt.ly/Uegj8e6A>.

7. Шуляр В. І. Компетентний випускник-читач: модель, система компетенцій, критерії оцінювання : науково-методичний посібник. / В. І. Шуляр. — Миколаїв : вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. — 64 с.

8. Шуляр В. І. Ноомодель інтелегентного читача. Серія «Методика літератури, умотивована любов'ю» : [практико-орієнтована монографія] / В. І. Шуляр. — Миколаїв : центр редакційно-видавничої діяльності МОІППО, 2024. — 202 с.

9. Шуляр В. І. Ціннісно-етичні норми і ставлення в системі літературної освіти учнів-читачів Нової української школи (теоретико-методологічна візія). І частина : практико-орієнтована монографія / В. І. Шуляр. — Миколаїв : ОІППО, 2022. — 225 с.

10. Шуляр В. І. Бібліотерапевтичний потенціал літературних казок («Лис Микита» Івана Яковича Франка та «Снігова Королева» Ганса Крістіана Андерсена) / В. І. Шуляр, В. В. Гладішев // Вересень : науково-методичний, інформаційно-освітній журнал, 2 (93). — DOI : <https://doi.org/10.54662/veresen.2.2022>.

Masahito Sakamoto,
спеціаліст з імміграції (Японія)

Ольга Ніколенко,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри світової літератури
Полтавського національного педагогічного
Університету імені В. Г. Короленка

Приховані смисли й несподіванки новели Рюноске Акутаґави «Павутинка»

УДК 821.09(520)(092)АКУТАґАВА

<https://doi.org/10.33989/3083-6387.2026.1.354754>

Передмова

Оповідання Рюноске Акутаґави «Павутинка» давно відоме не лише серед любителів японської літератури, а й серед молоді та вчителів в Україні та всьому світі, адже твір був опублікований у першому випуску дитячого літературного журналу «Akai Tori» («Червоний птах») в 1918 році. Тоді засновник журналу і видатний дитячий письменник Мієкічі Судзукі (Miekiichi Suzuki) дав високу оцінку цьому оповіданню. З того часу «Павутинку» вважають репрезентативним твором японської дитячої літератури. Однак, на нашу думку, цей твір виходить далеко за межі суто дитячого читання. У ньому люди різного віку можуть знайти власні смисли й імпульси до роздумів. Тим

© Masahito Sakamoto, Ольга Ніколенко, 2026

більше, що цей твір за жанром є новелою, що передбачає невеликий обсяг, малу кількість персонажів і несподіваний фінал. Утім, у цьому оповіданні несподіванок багато (і не лише у фіналі), і ми спробуємо привернути вашу увагу саме до них.

У сучасному літературознавстві є різні підходи до «Павутинки». Найпоширенішим є моралістичний, тобто розгляд оповідання як повчальної історії, що навчає людину відповідати за власні вчинки, добрі чи погані.

Однак, як зазначив Хаясава Масато (Masato Hayasawa), «історія дослідження «Павутинки» має тенденцію до переходу від моралістичного тлумачення, яке критикує егоїзм Кандати, до тлумачення, що зосереджується на незбагненності Будди» [2, с. 98].

Згідно з цією точкою зору, з'явилася нова інтерпретація, в якій егоїзм, втілений у Кандаті, трактують не як рису, притаманну лише лиходіям, а й усім людям. Отже, дослідники почали переосмислювати образ Кандати як символ людства (людського існування взагалі). Водночас увага науковців зміщується в площину трактування таємничості Будди і незбагненності його дій.

Однак слід визнати, що в цьому творі є величезна смислова відкритість. Образи, сюжетні ситуації, символи та інші елементи «Павутинки» можна розгляда-

Наука — школі

ти в різних напрямках і площинах. Тому оповідання є прикладом філософської новели, що передбачає множинність сенсів та інтерпретацій.

Буддйський храм Зодзоджі. Кін. XIV ст. Токіо (Японія)

Образ Будди і його чарівне бачення

Передусім, на нашу думку, образ Будди в оповіданні хоча й має релігійне походження, але водночас виходить далеко за його межі. Будда зображений як утілення певного абсолюту, моралі та істини. Хоча цей нюанс не був повністю переданий у перекладі, оповідач послідовно говорить про Будду, використовуючи шанобливу мову. Будда знав усе, що робив Кандата у своєму земному житті. Серед усіх учинків того грішника Будда пам'ятав про те, як Кандата пожалів павука. Отже, Будда наділений особливим зором, він має здатність бачити те, чого ніхто не бачить, знає те, чого ніхто не знає. Будда також знає не тільки про земне життя людей, а й бачить далеко і вглиб. Він бачить пекло з раю, між якими, як зазначає автор, кілька тисяч рі (рі — міра довжини: 3,9 км).

Мотив особливого бачення Будди доповнює образ чарівної призми (стереоскоп): ніби використовуючи чарівну лупу, Будда дивиться на пекло крізь товщу води озера. Оскільки Будда володіє особливим знанням про добро і зло, про добрі і погані вчинки людей, він вирішив допомогти Кандаті саме зважаючи на те, що лиходій колись пожалів павука. Як винагороду за цей добрий вчинок Будда вирішив, що якщо буде можливо, він при нагоді допоможе грішникові вибратися з пекла. Як сказано пізніше, Будда взяв павутинку в руки і обережно спустив її крізь квіти лотоса в глибину пекла для Кандати.

Як ми зазначили, існує тенденція до переосмислення образу Кандати як символу людського існування взагалі. Однак ця точка зору викликає чимало роздумів і заперечень. Та все ж таки ми не схильні розглядати образ Кандати як втілення людства (людського існування) загалом, адже Кандата зображений у творі як чоловік, який убивав людей і підпалював їхні будинки. Кандата був убивцею і підпалювачем, людиною, котра вчинила не одне, а багато злих діянь. А такі

Статуя Будди в храмі Кеніндзі. XIII ст. Кіото (Японія)

люди все ж таки не є типовими для суспільства. Тому, на наш погляд, було б краще розглядати Кандату не як утілення людського існування загалом, а як утілення грішника (чи гріха, чи гріховності людської природи), котрий опинився в пеклі через свої дуже погані вчинки. У тексті йдеться й про інших грішників, серед яких опинився Кандата. Цікаво, що він перебував на самому дні пекла, борсався і захлинявся в Кривавому озері (в оригіналі Ставок крові). Тобто гріх Кандати був одним із найважчих серед інших грішників.

Японське пекло (Джігоку). Ілюстрація з книги «Джігоку дзюсї». XII ст. Токійський національний музей (Японія)

Сюрпризи в структурі твору

Елементи несподіванки у творі виявляються в таких моментах: 1) чому Кандата чинив зло (чому він

убивав людей і підпалював їхні домівки); 2) чому Кандата пожалів павука; 3) чому Будда спустив у пекло саме павутинку (дещо тонке і крихке, а не щось міцніше); 4) чому Кандата в якийсь момент вирішив, що він може не тільки вилізти з пекла, а й потрапити до раю (невже він на це заслуговував?); 5) чи вартий наймерзніший злочинець шансу на порятунок; 6) чи випадково обірвалася павутинка, чи з волі Будди; 7) чому Будда спочатку обережно спустив павутинку в пекло, а потім нічого не зробив, щоб допомогти Кандаті, коли нитка обірвалася, тощо. На цьому перелік несподіванок не завершується, адже кожен читач може побачити в новелі щось несподіване для себе особисто.

Вдалим композиційним прийомом є структура оповідання: перша частина відбувається в раю, друга — в пеклі, третя — знов у раю. У такий спосіб Акутаґава протиставляє рай і пекло, але, з іншого боку, між ними існує і певний зв'язок. Адже Будда обережно спускає в пекло павутинку, щоб Кандата міг вибратися звідти. Отже, ця умовна ситуація, на нашу думку, натякає на те, що людина (хоч які важкі гріхи вона вчинила) завжди має шанс розпочати праведне життя і піднятися із глибини пекла до раю. Однак, як ми бачимо зі змісту оповідання, не всі і не завжди здатні використати цей шанс.

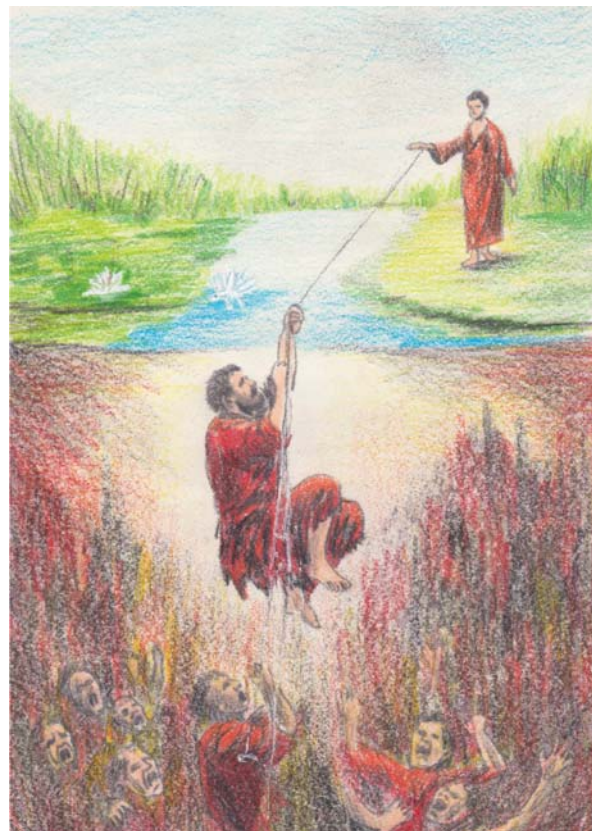
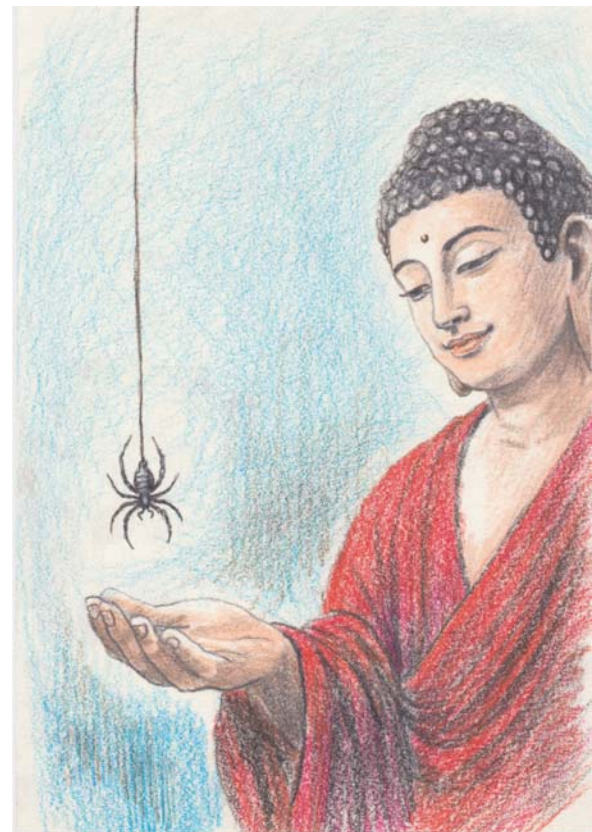
Цікаво, що в першій частині оповідання є деталі, які свідчать про мотиви вчинків Кандати і Будди. Чому Кандата пожалів павука? Адже герой був убивцею людей і підпалювачем будинків, він учинив багато поганих діянь. І раптом Кандата виявив небачене милосердя до павука. Чому? Автор подав роздуми Кандати у формі прямої мови. Герой раптом подумав про те, що павук маленький, але все ж таки живий, вбивати павука без причини було б надто жорстоко.

Ці думки Кандати про безпричинне убивство натякають на те, що, можливо, він убивав людей і підпалював будинки не просто так, а з певної причини. Звісно, це лише припущення, і це ще одна несподіванка у творі. Отже, Кандата був великим грішником, але, ймовірно, в нього були якісь причини це робити. І це також припущення. Хоча це не знімає гріх із нього, але все ж таки Кандата заслужив на шанс отримати срібну павутинку з рук Будди.

Автор підкреслює вдалий момент «на щастя», коли поруч один із павуків у раю (райський павук) плів свою чарівну сріблясту нитку. Цей момент раптовий, але цей шанс випадає саме Кандаті, про якого подбав Будда.

Автор розкрив мотив вчинку Будди, коли той спустив павутинку для Кандати. Будда вирішив віддячити Кандаті за добрий вчинок як винагорода за помилування павука. Ця винагорода полягає в тому, щоб врятувати Кандату від пекла, тобто подарувати йому життя так, як колись Кандата подарував життя павукові.

У такий спосіб Акутаґава утверджує думку про моральну рівновагу та відповідальність у світі. Кожна людина отримує те, що вона заслужила, згідно зі своїми вчинками.

Сергій Ярошенко. Ілюстрація до новели «Павутинка». 2026 р.

Чому Кандата не використав шанс на порятунок?

У новелі звучить думка про те, що навіть найжахливіші грішники мають шанс спокутувати свої гріхи та перейти до нового життя. Але ж чи скористався цим шансом Кандата? Про це поміркуємо пізніше.

Як ми зазначили, оповідач послідовно говорить про Будду, використовуючи шанобливу мову, тим самим вказуючи на те, що він благородна істота. Однак хоча Будда співчутливий, він не рятує абсолютно всіх, і тому люди також повинні докладати зусиль, щоб стримати свій егоїзм. Утім, Кандата не зміг подолати власний егоїзм. Від страху, що павутинка порветься, він почав голосно кричати іншим грішникам, які лзли за ним, щоб вони спустилися назад.

Коли павутинка порвалася і Кандата знов упав у пекло, Будда мовчки спостерігав за всім, що розгорталося на його очах, а потім продовжив свою прогулянку із сумним виразом обличчя. Саме прикметник «сумний» звучить в оригіналі (в українському перекладі використано дієслово «обличчя Будди посмутніло», що теж близьке до оригіналу). Прикметник «сумний» містить приховану оцінку вчинку Кандати, що не є моральним з погляду буддизму. Пізніше оповідач більш прямо виражає ставлення до героя в епітеті «черстве серце», яке хотіло порятунку лише для себе і за яке Кандату відповідно покарали й відправили назад у пекло, яке Будда «вважав мерзеним». В українському перекладі зроблено акцент не на «мерзентності» пекла (утілення гріхів, гріховності людства), а на тому, що Кандата був «жалюгідним». У такий спосіб перекладач І. Дзюб посилив моральний аспект твору.

Звернімо увагу на деталь, про яку згадано наприкінці другої частини твору, — це блиск тонесенької райської павутинки, яка, хоча й обірвалася, та все ж таки частково збереглася. В тексті оригіналу вона сяяла яскраво на тлі «безмісячного і беззоряного неба». Незважаючи на суцільну темряву, в новелі є проблиск надії на зв'язок раю і пекла, на перехід із пекла до раю, на можливість іншого життя для кожного грішника.

Варто також звернути увагу на слова Кандати, який зупинився, побачивши райську павутинку. Тоді він засміявся голосом, якого не було в нього відтоді, як він потрапив у пекло, і закричав: «я це зробив! я це зробив!» (в українському перекладі: «Наша взяла!»). Однак справжнє, глибоке розуміння до нього так і не прийшло. Він подумав, що можна вибратися з пекла суто фізично, з допомогою фізичних зусиль. Але насправді шлях із пекла до раю, від гріховності до праведності потребує інших — духовних — зусиль. А цього герой не усвідомив.

Чому Будда не допоміг Кандаті?

Образ Будди в оповіданні є неоднозначним. Наприклад, в оригінальному тексті Акутаґава описував, що Будда двічі ходить «ぶらぶら» бурабура, «безцільно, неквапливо чи ліниво». Український перекладач обрав відповідне слово «знічев'я» в першій частині, але в третій частині він використав вираз «йти далі», що, здається, змінило нюанс. Це лише наша здогадка, але пе-

Сергій Ярошенко. Ілюстрація до новели «Павутинка». 2026 р.

рекладач міг вважати це дивним і тому вставив власне тлумачення, що призвело до перекладу, який дещо відхиляється від оригінального тексту. З огляду на високий статус Будди, ці фрази здаються разюче недоречними.

Хоча Будда допоміг Кандаті та дав йому сріблясту нитку як шанс на порятунок, він нічого не робить для того, щоб врятувати інших грішників, які гинуть разом із Кандатою через його егоїзм. Можна подумати, що сам Будда був байдужий до Кандати, але ж обличчя Будди стало «сумним» після того, як небесна нитка обірвалася. Отже, виникає питання: «Якою істотою є Будда? Милосердним чи жорстоким? Добрим чи злим?».

Якщо врахувати релігійний підхід до оповідання «Павутинка», дослідження Кайоко Нагао (Kayoko Nagao) є дуже цікавими. Вона порівняла роботу Акутаґави з текстом, який слугував йому джерелом, і зазначила, що Акутаґава мало цікавився основними буддійськими доктринами або ж не розумів їх. В результаті історія стала такою, в якій Кандата падає назад у пекло просто тому, що Будда був безжальним, тим самим залишаючи місце для таких питань, як «Чи злочинці зрештою ніколи не спасаються?» або «Хіба сам Будда Шак'ямуні не безжальний?» [3, с.170]. Нагао навіть стверджує, що твір Акутаґави містить логічні суперечності.

Проте Акутаґава був завзятим читачем, і якби він забажав дослідити базові вчення буддизму, то, безперечно, міг би легко це зробити. Те, що він цього не зробив, можливо, означає, що читачам не важко пов'язувати тлумачення «Павутинка» з буддизмом і що твір можна читати значно вільніше.

До речі, чимало дослідників зазначали, що між Буддою та Кандатою немає спілкування [наприклад, 4, с.10.]. Це суперечливе спостереження, якщо так вважати, то може здатися, що в Кандаті немає жодного шансу на порятунок. Хоча Будда опускає павутинку, він не каже Кандаті, що той має робити чи як думати. Кандата, зі свого боку, лише егоцентрично думає, що він може втекти з пекла, піднявшись по павутинці, і він не розмірковує над тим, чому нитку було опущено, або хто її опустив і з якими намірами. Звичайно, сам Кандата мав би подумати про свою минулу егоїстичну поведінку та усвідомити свої гріхи. Але такій людині, як він, може бути важко навіть адекватно поміркувати над тим, що він зробив, і усвідомити свої гріхи без чиеїсь допомоги чи настанов.

Але ми вважаємо, що ці питання залишаються відкритими для читачів. Згідно із задумом Акутаґави, кожен повинен усвідомлювати свою особисту відповідальність за свої дії. Якщо ви зробите щось добре, у вас буде шанс на краще життя — за умови, що ви зможете скористатися цим шансом і докласти певних духовних зусиль.

Водночас Акутаґава також писав про колективну відповідальність. Деякі ваші дії призводять до наслідків не лише для вас самих, а й для інших людей. Ви пов'язані з іншими невидимими зв'язками, і їхня доля також залежатиме від вас. Отже, новела Акутаґави стосується не лише індивідуальної, а й колективної відповідальності за свої дії.

Проблема гріха

Важливою філософською проблемою в оповіданні «Павутинка» є гріх. За які гріхи страждає Кандата?

Поняття «гріх» у Японії є надзвичайно складним, після приходу буддизму в середині VII століття буддійські уявлення про гріх та кармічну відплату глибоко вкорінилися в японській культурі. Буддизм відкидає концепцію первородного гріха, яка є центральною для християнства. Він також заперечує роль випадковості. У буддизмі гріх розуміється як зла поведінка, яка порушує моральні приписи або фундаментальні принципи і тим самим призводить до страждань як відплати. В основі буддійського вчення лежить ідея про те, що добрі наміри та добрі справи породжують «хорошу карму», яка забезпечує сприятливі переродження у наступному житті. Злі ж наміри та злі справи породжують «погану карму», яка призводить до несприятливих перероджень, навіть переродження в пеклі. Ця система відкидає пояснення, засновані на випадковості, спонтанному виникненні без причини або божественному творінні, і натомість зосереджується на причинно-наслідковому зв'язку. Людині судилося отримувати наслідки власних дій, добрих чи поганих.

На початку твору оповідач вказує зовнішні гріхи Кандати — убивства, підпал будинків людей. Тому герой опинився в Кривавому озері і терпить страшні муки серед інших грішників. Але в процесі розвитку сюжету Кандата чинить внутрішній гріх: він виявляє егоїзм і звертається до інших грішників, які причепилися до павутинки, щоб вони повернулися до пекла. У другому випадку Кандата нікого не вбив, він має лише намір, щоб інші грішники спустилися назад. Усі вони чіплялися за одну нитку, яка могла обірватися будь-якої миті, тому можна стверджувати, що важко зрозуміти, чому Кандату називають безжальним [5, с.177.] Ми вважаємо, що це питання також залишається відкритим для читачів.

Буддійський храм Зодзоджі. Кін. XIV ст. Токіо (Японія)

Хотіли б сказати, що гріх Кандати в другому випадку, здається, є, по суті, внутрішнім. Ймовірно, Акута-

ґава в оповіданні «Павутинка» поєднав уявлення про зовнішні й внутрішні гріхи, що теж є певною мірою несподіваним.

Для читачів цікаво буде дізнатися про працю Рут Бенедикт (Ruth Benedict) «Хризантема та меч» [6]. У ній дослідниця стверджувала, що Японія — це культура сорому, регульована зовнішніми нормами, тоді як західні суспільства — це культури провини, регульовані внутрішньою совістю (інтернаціональне розуміння гріха як чинника гарної поведінки). Хоча аргументи науковиці, частково підтверджені дослідженнями на відомий роман Нацуме Сосекі «Ботчан», зазнали широкої критики, її робота, тим не менш, пропонує гострий і впливовий погляд на один із аспектів японської культури.

Символи

Важливу роль в оповіданні «Павутинка» відіграють символи. Вони теж є неоднозначними і містять чимало несподіванок.

Павук. Одним із центральних символів оповідання «Павутинка» Акутаґави є павук. Причому у творі є два павуки. Один із них належить земному світові — його помилував Кандата, а другий — це райський павук, який живе в раю і плете свою райську павутину. У першому випадку павук — символ самої природи, тому вчинок помилувати павука означає добре ставлення до природи, до всього живого.

У Японії павуків часто можна побачити в повсякденному житті, тому їх вважають звичними істотами. Під впливом китайської культури та, можливо, тому, що вони харчуються шкідниками, їх іноді розглядають як добру ознаку; водночас їхній зовнішній вигляд та звичка пожирати інших комах також роблять їх об'єктами огиди та страху.

Отже, з погляду японського фольклору і традиційних уявлень павуки бувають як добрими, так і злими; деякі павуки зображуються як позитивні істоти, а інші — як монстри, що шкодять людям. Існує поширене народне повір'я, що павук, побачений вранці, є сприятливим, тоді як той, кого побачили вночі, — несприятливим. Це свідчить про те, що павуки в Японії здавна вважалися істотами, що мають як доброзичливі, так і злі аспекти [7]. В оповіданні Акутаґави, ймовірно, є відлуння вірувань про доброзичливих павуків, які прядуть шовкові нитки. Павутина райського павука — це символ надії на духовний порятунок людини, її шанс на спасіння і водночас символ зв'язку між пеклом, земним світом і раєм, духовний шлях, який має пройти людина, доклавши певних зусиль.

Лотос. У творі також згадуються білосніжні квіти лотоса. Лотос є символом Будди, буддистського вчення. Чимало зображень Будди і прикрас у буддистських храмах у Японії створені за зразком лотоса. Але це не єдине значення цієї квітки. Оскільки лотос росте і навіть цвіте в брудній воді, його символічний смисл нерідко пов'язують із прислів'ям «Лотос виростає з багнюки, але залишається чистим». Тож лотос

вважають символом благородного духу, чистоти, святості, праведності.

Квіти лотоса з'являються в першій і в третій частинах твору, тобто там, де зображується рай і де походжає Будда. Оповідач підкреслює білий, білосніжний колір квітів, що порівнюється з перлами. Використання порівняння із коштовностями (перлинами) натякає на цінність духовного знання, духовного просвітлення і духовного життя. Поєднання білого кольору пелюсток і золотого кольору тичинок створює святкову піднесену атмосферу в раю.

В останній частині оповідач використав мотив байдужості лотоса до долі Кандати, як й інших грішників. Квіти лотоса, згідно з оригінальним текстом, байдужі до того, що зробив Кандата. Це ніби говорить про те, що людина благородного духу часом може бути також холоднокровою істотою. Але той факт, що квіти лотоса залишилися такими ж прекрасними та чистими, свідчить про вічність духовних цінностей, на які не впливають дії окремих грішників.

Лотос у храмі Камакура (Японія)

Нефрит. Мотив справжніх цінностей підкреслює у творі Акутаґави і згадка про коштовний камінь нефрит. В оригіналі тексту японською мовою латаття лотоса порівнюється з нефритом. Це слово використовується для позначення блідо-зеленого відтінку. У Японії нефрит цінували з глибокої давнини, бо він підтримував розвинену традицію ремісництва, але з періоду Нара до кінця 1930-х років втратив свою популярність. Іншими словами, на часи, коли писав Акутаґава, нефрит не був особливо відомим дорого-

цінним каменем у Японії. Нам здається, що Акутагава вибрав саме це порівняння для втілення думки про приховану, але нетлінну красу.

До речі, в українському перекладі твору для опису кольору листя дотосу використано інший камінь — малахіт, який має більш яскравий зелений колір. Можливо, перекладач міркував, що цей камінь більш поширений і буде зрозуміліший українським читачам. Однак все ж таки в оригіналі ми знаходимо інший камінь — нефрит. Ці нюанси перекладу кожен може інтерпретувати по-своєму.

Сандзунокава. Про зв'язок між різними світами свідчить ще один символічний образ твору — річка Сандзу (в українському перекладі Сандзунокава). Це не саме пекло, а річка, що відділяє світ живих від потойбічного світу. Подібний образ можна знайти в інших народів, наприклад, у давньогрецькій міфології: Стікс, Ахерон. У японській мові смерть часто евфемістично виражається як перехід через річку Сандзу.

Тосой Міцунобо. Річка Сандзу, 1450 р.

Шпиляста гора і Криваве озеро. Шпиляста гора, зображена в другій частині твору, — типова форма покарання в пеклі. У більш широкому сенсі вона використовується метафорично для опису місця або ситуації, сповненої сильних страждань. До речі, Криваве озеро (або Ставок крові) також з'являється в описах пекла. Відомо, що в природі Японії є справжні ставки (деякі гарячі джерела), червоний колір яких спричинений високим вмістом заліза, тому інколи їх називають «Ставками крові».

Післямова

«Павутинка» — це дуже коротка історія з невеликою кількістю персонажів, проте вона містить багато елементів, що спонукають до роздумів. Замість того, щоб пропонувати чіткі відповіді, Акутагава створює наратив, сповнений неоднозначності, символічного резонансу та етичної напруги. Навіть уривки, які

спочатку можуть здатися заплутаними, можна розглядати як навмисні запитання, поставлені автором, щоб спонукати читачів до глибших роздумів. Завдяки своїй семантичній відкритості «Павутинка» продовжує кидати виклик читачам, запрошуючи до роздумів про відповідальність, співчуття та крихкі зв'язки, що поєднують людей через межі гріха і спокути. Ми сподіваємося, що ця стаття стане певним стимулом як для учнів, які вивчають новелу Акутагани як художній текст, так і для вчителів, які використовують її на уроках і мають знайти власні підходи для інтерпретації твору. Бажаємо всім, хто навчає і хто навчається, власних відкриттів у діалозі з Акутагавою!

Молоді й дорослі люди пишуть записки Будді про свої мрії та бажання. Буддистський храм Зодзоджі. Токіо (Японія)

Література

1. Акутагава Р. Павутинка : вибрані новели / Пер. з япон. Іван Дзюб. Львів : Піраміда, 2006. 232 с.
2. Hayasawa, Masato (2022), «Analysis of Kumo no ito (The Spider's Thread) -In relation to the novel with «no story to tell»-», The Japanese Modern Association of Korea, Vol. 76. (早澤正人(2022), 「蜘蛛の糸」論 — 「話らしい話のない小説」との関連をめぐって-」 『일본근대학연구』 76권)
3. Nagao, Kayoko (2003), «The central theme of Ryūnosuke Akutagawa's «The Spider's Thread»—what Paul Carus sought to convey in Karma—», The Study of Buddhist Literature, Vol.27. (長尾 佳代子(2003), 「芥川龍之介『蜘蛛の糸』原作の主題——ポール・ケララスが『カルマ』で言おうとしたこと——」 『仏教文学』第27巻)
4. Nakata, Mutsumi (2010), «On the «Spider's Web» — between the Fairy Tale and the Novel— (R.Akutagawa «Kumono no Ito») », Literature, arts & cultural studies : bulletin of the School of Literature, Arts and Cultural Studies, Kinki University, Vol. 22(1). (中田睦美(2010) 「『蜘蛛の糸』管見—童話と小説の間—」 『文学・芸術・文化 : 近畿大学文学部論集』 第22巻第1号)
5. Shida, Noboru (2003), «The Spider's Thread», Sekiguchi Yasuyoshi ed. *New Encyclopedia of Akutagawa Ryunosuke*, Tokyo, Kanrin Shobo. (志田昇(2003), 「蜘蛛の糸」、関口安義編『芥川龍之介新辞典』東京、翰林書房)
6. Benedict, Ruth (1946), *The Chrysanthemum and the Sword*, Boston, Houghton Mifflin Co.
7. Saitō Shin'ichirō (2002), *The Spider*, Tokyo, Hōsei University Press. (斎藤慎一郎(2002), 『蜘蛛』東京、法政大学出版局)